ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

"РЎЙХАТГА ОЛИНДИ"

№ ВМ – 343 – 5А340801 – 2.01

"1" ИЮЛЬ 2003 й.

"ТАСДИҚЛАНДИ"
Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус
таълим вазирлиги

"8" ИЮЛЬ 2003 й.

СОЛИҚ МУНОСАБАТЛАРИНИ БОШҚАРИШ
фанидан
ДАСТУР

Олий таълимнинг 340000 –"Бизнес ва бошқарув" таълим соҳасидаги 5А340603 – "Молия, пул муомаласи ва кредит" магистратура мутахассислиги учун

Ташкент - 2003

Тузувчи: и.ф.н. Б.Тошмуродова
Тақризчилар: и.ф.н. А.Камолов
и.ф.н. Б.Умаров

Мазкур ўқув дастури магистратуранинг 5А340604 - "Корхоналар молияси" мутахассислиги бўйича таълим олувчи магистрлар учун мулжалланган. Солиққа тортиш муносабатларини бошқариш фани бўйича ўқув дастурининг асосий мақсади солиққа тортиш муносабатларининг умумий жиҳатларини ўрганиш, республикамизда солиққа тортиш муносабатларини ташкил этишнинг ўзига хос хусусиятларини акс эттириш, солиқлар воситасида иктисодий жараёнларни бошқариш услубларини ўргатишдан иборат.

Настоящая учебная программа предназначена для магистров по специальности "Финансы предприятия". Основной целью настоящей дисциплины является изучение общих сторон управления налоговых отношений, изображение управления и создания налоговых отношений республики, а также предъявление методологии управления налоговыми рычагами над экономическими процессами.

The present educational program is intended on a speciality "the finance of firm" for the masters of the given direction. The main purpose of the present discipline is the analysis обших of the parties of control of tax attitudes, map and creation of tax attitudesof Republic and also of a methodology of control of tax levers above economical processes.

Дастур Тошкент Молия институти Илмий Кенгашида муҳокама қилинган ва нашрга тавсия этилган (2003 йил 25 апрель 9-сонли баённома).

Дастур Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги олий ўқув юртлариаро илмий-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгаш мажлисида муҳокама қилинган ҳамда нашрга тавсия этилган (2003 йил 1 июль 37-сонли мажлис баёни).

1. СЎЗ БОШИ

Мақсад ва вазифалар

Мазкур ўқув дастури магистратуранинг "Корхона молияси" мутахассислиги бўйича таълим олувчи магистрлар учун мўлжалланган. Солиққа тортиш муносабатларини бошқариш ўқув дастурининг асосий мақсади республикамизда солиққа тортиш муносабатларини умумий жиҳатларини ўрганиш, республикамизда солиққа тортиш муносабатларини ташкил этишнинг ўзига хос хусусиятларини акс эттириш, солиқлар воситасида иқтисодий жараёнларни бошқариш услубларини ўргатишдан иборат.

Солиққа тортиш тизимини оптимал ташкил этишда солиққа тортиш муносабатларини илмий асосланган даражада бошқариш муҳим аҳамият касб этади. Бинобарин, бозор иқтисодиёти шароитида ишлашга қодир бўлган кучли миллий иқтисодчи кадрларни тайёрлаш мамлакатни иқтисодий ривожланишга олиб борувчи иқтисодий ислоҳотларни амалиётга жорий этиш, солиққа тортиш муносабатларини оптимал даражада бошқаришнинг муҳим шарти ҳисобланади.

Солиқ муносабатларини бошқариш ўқув дастури ўз таркибига аввало, Ўзбекистонда солиқ тизимини ташкил этишнинг умумий жиҳатлари туғрисида маълумотларни ўз ичига олади. Солиқ ва солиққа тортишнинг ташкилий жиҳатларини ўрганиш ҳам солиқ муносабатларини бошқаришда муҳим рол ўйнайди.

Эркин демократик жамият қуриш учун ҳаракат олиб борилаётган бир пайтда солиққа тортишнинг ҳуқуқий асосларини ўрганиш катта аҳамият касб этади. Дастурда ушбу жиҳатларни ўрганишга кенг ўрин берилган.

Иқтисодиётни эркинлаштириш ва бозор иқтисодиёти шароитида солиқ муносабатларини бошқаришни оптимал ташкил этиш орқали иқтисодий жараёнларга таъсир ўтказиш бошқаришнинг маъмурий усулларига нисбатан сўзсиз устун эканлиги ҳаммага аён. Шу туфайли мазкур фан дастурининг асосий қисми солиқлар воситасида иқтисодий жараёнларни тартиблаш механизмини ўрганишга қаратилган. Солиқлар орқали бошқариш воситаси сифатида солиқ имтиёзлари, солиқ ставкалари ва солиқ юкини оптималлаштириш масалаларига кенг эътибор қаратилган.

Ажратилган соатлар

Мазкур фан учун 20 соат маъруза, 20 соат амалий машғулот ва 20 соат мустақил таълим соатлари ажаратилган.

2. ФАН ДАСТУРИ

Маъруза машғулотлари мавзулари

Ўзбекистон Республикасининг солиқ тизими

Ўзбекистон Республикаси солиқ тизимининг шаклланиш босқичлари. Умумдавлат солиқлари таркиби. Маҳаллий солиқлар таркиби. *Ўзбекистон республикаси давлат бюджетининг таркиби ва тузилмаси.* Бюджет тузилмасида эгри ва тўғри солиқлар нисбати.

Айрим солиқ тўловчилар гуруҳлари учун солиққа тортишнинг содддалаштирилган тизимининг қўлланилиши. Тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи жисмоний шахсларни солиққа тортиш. Кичик корхоналар ва микрофирмаларини солиққа тортиш. Қишлоқ хўжалиги маҳсулоти ишлаб чиқарувчиларни солиққа тортиш. Савдо корхоналарини солиққа тортиш. Солиқлар ва тўловларни корхоналар молиявий ҳолатига қараб гуруҳлаш. Оборотдан тўланадиган солиқлар. Фойдадан тўланадиган солиқлар. Давр харажатлари таркибига киритиладиган солиқлар. Соф фойдадан тўланадиган солиқлар.

Солиқ муносабатларини бошқаришнинг ташкилий асослари

Солиқ муносабатларига киришувчи субъектлар. Солиқ тўловчилар ва уларни гуруҳлаш. Солиқ тўловчи жисмоний шахслар ва уларнинг таркиби. Солиқ тўловчи юридик шахслар ва уларнинг таркиби.Солиқ тўловчиларнинг ҳуқуқлари ва бурчлари. Солиқни ундирувчилар тушунчаси. Солиқ органларининг таркибий тузилиши. Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси. Давлат солиқ бошқармалари. Давлат солиқ инспекциялари. Давлат солиқ органларининг ҳуқуқлари ва бурчлари. Солиқларни ундириш усуллари. *Солиқларни ундиришнинг ташкилий масалалари.*

Солиқ муносабатларини бошқаришнинг ҳуқуқий асослари

Солиққа тортиш тизимини белгиловчи қонунлар. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. Ўзбекистон Республикаси Солиқ Кодекси. Алоҳида солиқ турлари ҳаракатини белгиловчи меъёрий хужжатлар. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонлари. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси қарорлари. Ўзбекистон

Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари. Халқаро шартномалар. Меъёрий ҳужжатларга қўшимча ва ўзгартиришлар киритиш. *"Давлат Солиқ хизмати тўгрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни. Қонунларнинг ҳаракатини бекор қилиш тартиби.*

Солиқ муносабатларини тартибга солиш орқали иқтисодиётни бошқариш

Иқтисодиётни тартиблашда давлат механизмининг роли. Иқтисодиётни бошқаришнинг бозор механизми. Солиқлар иқтисодиётни бошқаришнинг молиявий воситаси сифатида. Солиқлар воситасида истеъмолни бошқариш. Солиқлар воситасида талаб ва таклифни бошқариш. Солиқлар воситасида ишлаб чиқаришга таъсир ўтказиш. Солиқлар воситасида протекционизм сиёсатини юритиш. *Протекционизм сиёсатининг ижобий ва салбий жиҳатлари.* Солиқлар воситасида экспортни рағбатлантириш. Солиқлар воситасида ишлаб чиқаришнинг таркибий тузилмасига таъсир этиш. Солиқлар воситасида ташқи савдо балансига таъсир ўтказиш. Аҳоли даромадларини қайта тақсимлашда солиқлардан фойдаланиш. *Солиқлар воситасида иқтисодий жараёнларга таъси этиш усуллари.*

Солиқ имтиёзларининг ижтимоий ва иқтисодий аҳамияти

Солиқ имтиёзи тушунчасининг иқтисодий моҳияти. Имтиёзлардан фойдаланишни моҳиятига кўра гуруҳлаш. Ижтимоий имтиёзлар. Тадбиркорликни рагбатлантирувчи характердаги имтиёзлар. Рағбатлантирувчи солиқ имтиёзларини тақдим этишдан кўзланган мақсадлар.

Имтиёзлардан фойдаланиш билан боғлиқ концепциялар. Имтиёзларни ҳуқуқий асосга кўра гуруҳлаш. Солиқ кодексига кўра бериладиган имтиёзлар. Президент Фармонларига асосан бериладиган имтиёзлар. Ўзбекистон республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорларига асосан бериладиган имтиёзлар. Халқаро шартномаларга мувофиқ бериладиган имтиёзлар мазмуни. Ҳисоб-китоблар механизмини такомиллаштиришга оид ҳукумат комиссиясининг қарорларига асосан бериладиган имтиёзлар мазмуни.

Солиқ тўловчиларни тўлиқ озод этиш шаклидаги имтиёзлар. Солиққа тортиладиган айрим объектларни озод қилиш. Солиқлардан вақтинчалик озод қилиш. Солиққа тортилмайдиган минимум.

Солиқ имтиёзларининг самарасига таъсир этувчи омилларни мувофиқлаштириш.

Иқтисодий ривожланишни таъминлашда солиқ юкини оптималлаштириш

Солиқ юки тушунчасининг иқтисодий моҳияти. Солиқ юкини аниқлаш усуллари. Жами солиқ ва йиғимларнинг ялпи тушумдаги улуши. Солиқ юкига солиқ ва йиғимларнинг қўшилган қийматдаги улуши сифатида баҳо бериш. Солиқлар ва таннарх таркибини солиштириш. Солиқлар ва фойдалилик даражаси нисбатига баҳо бериш.

Солиқ муносабатларини бошқаришда солиқ юкини оптималлаштиришнинг роли. Солиқ юки даражасига солиқ гуруҳларининг таъсири. Солиқ юкининг тармоқлар ўртасида тақсимланишига баҳо бериш. *Солиқ юкини пасайтириш йўллари. Солиқ юкини бошқариш орқали иқтисодий жараёнларга таъсир ўтказиш.*

Солиқ назоратини ташкил этиш

Давлат солиқ инспекциялари назорат қилувчи орган сифатида. Солиқларнинг ўз вақтида ва тўлиқ тўланиши устидан назоратни ташкил этиш. Солиқ муносабатларида низоларни кўриб чиқиш. Солиқ муносабатлари субъектларининг жавобгарлиги. Солиқ тўловчини жавобгарликдан озод қилиш. Солиқлар ва йиғимлар бўйича боқимандаларни ундириш тартиби. Молиявий жазо чоралари. Солиқ тўлаш муддатларини белгилаш. Молия йили. Даъво қилиш муддати. Маълумотларнинг махфийлиги. Солиқ тўловчининг рўйхат рақами. Солиқлар ва йиғимлар суммасини ҳисоблаб чиқариш. Солиқ ва йиғимларни тўлаш. Солиқ ва йиғимлар суммаларини қайтариш.

3. АМАЛИЙ МАШҒУЛОТЛАР МАВЗУЛАРИ

Ўзбекистон Республикаси солиқ тизими

Ўзбекистон Республикаси солиқ тизимининг шаклланиш босқичлари. Умумдавлат солиқлари таркиби.* Маҳаллий солиқлар таркиби.* Ўзбекистон Республикаси давлат бюджетининг таркиби ва тузилмаси.* Бюджет тузилмасида эгри ва тўғри солиқлар нисбати.* Айрим солиқ тўловчилар гуруҳлари учун солиққа тортишнинг содддалаштирилган тизимининг қўлланилиши.* Тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи жисмоний шахсларни солиққа тортиш.* Кичик корхоналар ва микрофирмаларини солиққа тортиш.* қишлоқ хўжалиги маҳсулоти ишлаб* чиқарувчиларни солиққа тортиш.* Савдо корхоналарини солиққа тортиш.* Солиқлар ва тўловларни корхоналар молиявий ҳолатига кўрсатадиган таъсирига қараб гуруҳлаш.* Оборотдан тўланадиган солиқлар.* Фойдадан тўланадиган солиқлар.* Давр харажатлари таркибига киритиладиган солиқлар.* Соф фойдадан тўланадиган солиқлар.*

Солиқ муносабатларининг ташкилий асослари

Солиқ муносабатларига киришувчи субъектлар. Солиқ тўловчилар ва уларни гуруҳлаш* Солиқ тўловчи жисмоний шахслар ва уларнинг таркиби.* Солиқ тўловчи юридик шахслар ва уларнинг таркиби.* Солиқ тўловчиларнинг ҳуқуқлари ва бурчлари.* Солиқни ундирувчилар тушунчаси.* Солиқ органларининг таркибий тузилиши.* Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси.* Давлат солиқ бошқармалари.* Давлат солиқ инспекциялари.* Давлат солиқ органларининг ҳуқуқлари ва бурчлари.* Солиқларни ундириш усуллари.* Солиқларни ундиришнинг ташкилий масалалари.**

Солиқ муносабатларини бошқаришнинг ҳуқуқий асослари

Солиққа тортиш тизимини белгиловчи қонунлар*. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси.* Ўзбекистон Республикаси Солиқ Кодекси.* Алоҳида солиқ турлари ҳаракатини белгиловчи меъёрий ҳужжатлар.* Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонлари.* Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси қарорлари.* Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари.* Халқаро шартномалар.* Меъёрий ҳужжатларга қўшимча ва ўзгартиришлар киритиш.* "Давлат Солиқ хизмати тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни.* Қонунларнинг ҳаракатини бекор қилиш тартиби.*

Солиқ муносабатларини тартиблаш орқали иқтисодиётни бошқариш

Иқтисодиётни тартиблашда давлат механизмининг роли. Иқтисодиётни бошқаришнинг бозор механизми.* Солиқлар иқтисодиётни бошқаришнинг молиявий воситаси сифатида.* Солиқлар воситасида истеъмолни бошқариш.* Солиқлар воситасида талаб ва таклифни бошқариш.* Солиқлар воситасида ишлаб чиқаришга таъсир ўтказиш.* Солиқлар воситасида протекционизм сиёсатини юритиш.* Протекционизм сиёсатининг ижобий ва салбий жиҳатлари.* Солиқлар воситасида экспортни рағбатлантириш.* Солиқлар воситасида ишлаб чиқаришнинг тузилмавий таркибига таъсир этиш.* Солиқлар воситасида ташқи савдо балансига таъсир ўтказиш.* Аҳоли даромадларини қайта тақсимлашда солиқлардан фойдаланиш.* Солиқлар воситасида иқтисодий жараёнларга таъсир этиш усуллари.**

Солиқ имтиёзларининг ижтимоий ва иқтисодий аҳамияти.

Иқтисодий ривожланишни таъминлашда солиқ юкини оптималлаштириш

Солиқ юки тушунчасининг иқтисодий моҳияти.* Солиқ юкини аниқлаш усуллари.* Жами солиқ ва йиғимларнинг ялпи тушумдаги улуши.* Солиқ юкига солиқ ва йиғимларнинг қўшилган қийматдаги улуши сифатида баҳо бериш.* Солиқлар ва таннарх таркибини солиштириш.* Солиқлар ва фойдалилик даражаси нисбатига баҳо бериш.*

Солиқ муносабатларини бошқаришда солиқ юкини оптималлаштиришнинг роли.* Солиқ юки даражасига солиқ гуруҳларининг таъсири.* Солиқ юкининг тармоқлар ўртасида тақсимланишига баҳо бериш.* Солиқ юкини пасайтириш йўллари.* Солиқ юкини бошқариш орқали иқтисодий жараёнларга таъсир ўтказиш.*

Солиқ назоратини ташкил этиш

Давлат солиқ инспекциялари назорат қилувчи орган сифатида*.* Солиқларнинг ўз вақтида ва тўлиқ тўланиши устидан назоратни ташкил этиш.* Солиқ муносабатларида низоларни қараб чиқиш.* Солиқ муносабатлари субъектларининг жавобгарлиги.* Солиқ тўловчини жавобгарликдан озод қилиш.* Солиқлар ва йиғимлар бўйича боқимандаларни ундириш тартиби.* Молиявий жазо чоралари.* Солиқ тўлаш муддатларини белгилаш.* Молия йили.* Даъво қилиш муддати.* Маълумотларнинг махфийлиги.* Солиқ тўловчининг рўйхат рақами.* Солиқлар ва йиғимлар суммасини хисоблаб чиқариш.* Солиқ ва йиғимларни тўлаш.* Солиқ ва йиғимлар суммаларини қайтариш.*

4. ТАВСИЯ ЭТИЛАЁТГАН МАВЗУЛАР БЎЙИЧА КЎРГАЗМА НАМОЙИШ МАТЕРИАЛЛАРИ. ИНФОРМАЦИОН ТЕХНИК ВОСИТАЛАР

Бу фанни ўқитиш жараёнида замонавий техник воситалардан, компьтерлардан, алоқа воситалардан, Интернет тармоғидан ва бошка информациявий техник воситаларнинг қуйидагилардан фойдаланиш кўзда тутилган:

1. Компьютер;
2. Аудио ва видео жиҳозлар;
3. Диапроектор;
4. Кодоскоп;
5. Графопроектор;
6. Интернет тармоғи: http://www.nalog.ru.

5. ЎЗЛАШТИРИШ НАЗОРАТИ

Фанни магистрантлар қандай ўзлаштирганлигини назорат қилиш ишлари жорий, оралиқ, якуний баҳолашлар, тест, ёзма иш, магистрант мустақил бажарган ишлар конспекти, схема диаграмма - графикларини текшириш орқали олиб борилади.

"Солиқ муносабатларини бошқариш" фанидан магистрантларга 20 соат маъруза ва 20 соат семинар машғулот, 20 соат мустақил таълим ўтказилади.

Фан бўйича магистрантларнинг ўзлаштиришини баҳолаш мезонларини қуйидагича гуруҳланган:

- Оралиқ баҳолаш - жами баллнинг 35%.
- Жорий баҳолаш - жами баллнинг 35%.
- Якуний баҳолаш - жами баллнинг 30%.

Демак, оралиқ баҳолашда энг юқори балл 14,0 ни ташкил этиб, магистрант ушбу баллнинг 55%идан - 100% игача оралиғида яъни, 7,7 баллдан - 14,0 баллгача тўплаши мумкин.

Жорий баҳолашда ҳам энг юқори балл 14,0 ни ташкил этиб, магистрант ушбу баллнинг 55%идан - 100%игача оралиғида яъни, 7,7 баллдан - 14,0 баллгача тўплаши мумкин. Якуний баҳолашда эса юқори балл 12,0 ни ташкил этиб, магистрант ушбу баллнинг 55%идан - 100% игача оралиғида яъни, 6,6 баллдан - 12,0 баллгача тўплаши мумкин.

Семестр давомида фан бўйича тўплаган баллар қуйидаги ўзлаштириш кўрсаткичлари билан баҳоланади:

- 86 - 100 - "аъло";
- 71 - 85 - "яхши";
- 55 - 70 - "қониқарли".

6. АДАБИЁТЛАР

Асосий адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. - Т.: Ўзбекистон, 1992.
2. Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодекси. -Т.:Адолат, 1999.
3. Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик кодекси. - Т.: Адолат, 1999.
4. Ўзбекистон Республикасининг "Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ хизмати тўғрисида"ги Қонуни. Халқ сўзи, 1997 йил 29 август.
5. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 30 декабрдаги 455 - сонли "Ўзбекистон Республикасининг 2003 йилги бюджет параметрлари тўғрисида"ги қарори. Солиқлар ва божхона хабарлари, 2003 йил 17 январь.
6. Каримов И.А. Ўзбекистон буюк келажак сари. -Т.: Ўзбекистон. 1998.
7. Каримов И.А. Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида. - Т.: Ўзбекистон, 1998.
8. Беганов В.С. Молия сиёсати, солиқлар ва солиққа солиш. -Т.: Иқтисодиёт ва ҳуқуқ дунёси, 1998.

Қўшимча адабиётлар

1. Брызгалина А.В. Налоги и налоговое право. - М.: Аналитика - Пресс, 1999.
2. Ваша декларация о доходах - (Серия Рекомендации налогоплательщику) / Сокол М.П., Емельянов С.В. - М.: ФБК-ПРЕСС, 1998.
3. Гатаулин Ш. К. Налоги и налогообложение. - Т.: 1996.
4. Дейкин А.И. Механизм федерального бюджета США. (Бюджетная политика и 80-е гг). -М: Наука, 1989.
5. Дернберг Р.Л. Международное налогообложение. Краткий курс. Перевод с анг., - М.: ЮНИТИ 1997.
6. Дернберг Р.Л. Международное налогообложение. - Москва: ЮНИТИ, Будапешт: COLPI, 1998.
7. Йўлдошев М., Турсунов Й. Солиқ ҳуқуқи. - Т.: Молия, 2000.
8. Козырин А.Н. Правовое регулирование налогообложения в зарубежных странах. - М.:Финансы. 1994.
9. Маликов Т. Солиқлар ва солиққа тортишнинг долзарб масалалари. - Т.: Академия, 2002.
10. Мещерякова О. Налоговые системы развитых стран мира. Справочник. - М.: Фонд Правовая культура, 1995.
11. Налоговые системы зарубежных стран. - 2-е изд. М.: Закон и право, ЮНИТИ, 1997.
12. Тошмуродова Б. "Соликлар воситасида иқтисодиётни бошқариш механизми" -Т.: 2002.
13. Петти В., Смит А., Рикардо Д. Антология экономической классики. - М., Эконом-ключ. 1993.
14. Петти В. Трактат о налогах. - М.: Эконом-ключ. 1995.
15. Пушкарева В.М. История финансовой мысли политики налогов. - М.: Инфра-М, 1996.
16. Сутырин С.Ф., Погорлецкий А.И. Налоги и налоговое планирование в мировой экономике. /Под ред. Сутырин С.Ф./ - СПб.: Полиус, 1998.
17. Тимофеева О.Ф. Налоговая система России: настоящее и будущее. - М.: 1996.
18. Финансовый рынок России: проблемы формирования и функционирования. Сборник научных трудов. под редакцией д-ра экон. наук. проф. В.И. Колесникова. - Санк-Петербург.: 2000.
19. Черник Д.Г. Налоги в рыночной экономике. - М.: Финансы, ЮНИТИ, 1997.
20. Шамсутдинов Ф.Ш., Рихсиева М.Х., Кудратов Г.Х. Налоговая система США. - Т.: 1998.
21. Д. Ишаулов, У.Т. Кан. Солиқ қонунчилиги асослари. -Т.: Иқтисодиёт ва ҳуқуқ дунёси, 2000.
22. Л.Б. Хван Солиқ ҳуқуқи. - Т.: "Консаудитинформ" 2000.
23. В.С. Беганов, М.Я. Қуролов, Д.И. Шаулов, У.Т. Кан, Финансова политика, налоги и налогообложение. - Т.: "Мир экономики и право" 1998.
24. Қ. Яхёев, Солиққа тортиш назарияси ва амалиёти. -Т.: Ғ.Ғуломов, 2000.
25. Колчин С.П. Налоги и налогообложение. Практикум. Учебное пособие. Финстатинформ: 2000.
26. Ўзбекистон Республикаси Солиқ қонунчилиги асослари норматив актлар тўплами. 1-2 кием. -Т.: 2002.
27. 2002 йил солиқлари ва мажбурий тўловлар бўйича маълумотнома. Тошкент 2002.
28. Маҳсулот (иш, хизмат) ишлаб чиқариш ва сотишҳаражатлари таркиби ҳамда молияаий натижаларни шакллантириш тартиби тўғрисидаги Низом. Тошкент 05.02.1999.
29. Смит А. Исследование о природе и причинах бога гст народов. -М.: МП "Эконов", "Ключ" 1998.

30. Эриашвили Н.Д. Налоговые системы зарубежных стран. Учебник для вузов/Под ред. проф. В.Г. Князева, проф. Д.Г. Черника. 2-е изд., перераб. и доп./ - М.: Закон и право, ЮНИТИ, 1997.
31. Яҳёев Қ.А. Солиққа тортиш назарияси. -Т.: Ғ.Ғулом, 2000.
32. Яҳёев Қ.А. Ўзбекистонда солиқ тизими. - Т.: Меҳнат, 1998.
33. Яҳёев Қ.А. Солиққа тортиш назарияси ва амалиёти. Дарслик. - Т.: Фан ва технологиялар маркази, 2003.
34. Ўлмасов А. Иқтисод асослари. - Т.: 1997.
35. Ахмедов Р.Н. Все доходы - в строку декларации. Налоговые и таможенные вести, 1996, № 3.
36. Жами йиллик умумий даромад ҳақида декларация (баённома) тулдириш бўйича услубий қўлланма. /Солиқ тўловчининг журнали/. 2000 йил 2-сон.
37. Собиров Х. Бухоро амирлигида солиқлар. /Солиқ тўловчининг журнали/. 1997 йил 8-сон.
38. Сабурова С. Хива хонлигида солиқ (қўнғиротлар даври). /Солиқ тўловчининг журнали/. 2001 йил 12-сон.
39. Упрощена система налогообложения. /Экономическое обозрение/. 2002 йил № 1-2 (29-30).
40. Юлдашев И. Умумдекларациялаш тизими. /Солиқ тўловчининг журнали/. 2002 йил 2-сон.